

তাৰিখ ... 10 JAN 1987
পঠা... 5... কলাম... 5...

শিক্ষাগণ

কম্পার্টমেন্টাল পরীক্ষা প্রসঙ্গে
মাধ্যমিক ও উচ্চ মাধ্যমিক পরীক্ষায়
এক বিষয়ে ফেল কৰা হাজাৰ হাজাৰ
ছাত্র-ছাত্রীৰ ভবিষ্যত প্ৰায় অনিশ্চিত
হয়ে উঠেছে। তাদেৱ ফেল কৰা এক
বিষয়ে কম্পার্টমেন্টাল পরীক্ষা দেয়াৰ
যে প্ৰস্তাৱ উঠেছিলো, কাৰ্যতঃ তা
অনুমোদিত না হওয়ায় বিপুল সংঘৰ্ষ
ছাত্র-ছাত্রীৰ জীবনে নেমে এসেছে
হতাশ। কাৰণ এ সব ছাত্র-ছাত্রীৰ
পক্ষে এত স্বল্প সময়ে ক্রম
পৱিতৰণশীল পাঠ্যসূচীৰ অধীনে সব
বিষয়ে পুনৱায় পরীক্ষা দেয়া সভিয়ে
কষ্টকৰ। সুতৰাং এ ক্ষেত্ৰে অনিশ্চয়তা
ও হতাশা সৃষ্টি হওয়া খুবই স্বাভাৱিক।

অথচ এক বিষয়ে ফেল কৰা
ছাত্র-ছাত্রীদেৱ কেবল এই বিষয়ে
পরীক্ষা দেয়াৰ প্ৰস্তাৱটি শিক্ষা
বোৰ্ডেৰ পক্ষ হতেই উঠেছিলো। কিন্তু
উচ্চ পৰ্যায়ে গিয়ে প্ৰস্তাৱটি আৱ
টেকেনি। তাই স্বাভাৱিকভাৱে
মাধ্যমিক ও উচ্চ মাধ্যমিক স্তৰেৱ
তৰুণ শিক্ষার্থীদেৱ মধ্যে যে হতাশাৰ
সঞ্চাৰ কৰেছে তা আৱ বলাৰ অপেক্ষা
বাকি না।

মাধ্যমিক ও উচ্চ মাধ্যমিক পৰ্যায়ে
ফেলেৱ হাৰ এখন পৰ্যন্ত বীৰতিমত
উদ্বেগজনক। পৰীক্ষায় ফেল কৰে বহু
তৰুণ ছাৱাকে হতাশাগ্রস্ত হয়ে
আঘাত্যা পৰ্যন্ত কৰাৰ মতো চৰাম

পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰতে দেখা যায়।
আমাদেৱ দেশে শিক্ষা ব্যবস্থা ও
পৰীক্ষা পদ্ধতিৰ মধ্যে একদিকে যেমন
এ ধৰনেৱ সমস্যা ও সংকটেৰ বীজ
ৱয়েছে, অন্যদিকে এ শিক্ষা ব্যবস্থাৰ
অনাবশ্যক জটিলতা ও চাপেৰ মুখে
পৰীক্ষা পদ্ধতিৰ নিয়ন্ত্ৰণ ও যান্ত্ৰিক
ব্যবস্থাৰ মধ্যে ৱয়েছে শিক্ষার্থীদেৱ
নকল প্ৰবণতাৰ উৎস। এৱ জন্ম
কেবল তৰুণ শিক্ষার্থীদেৱ ওপৰ সব
দোষ চাপিয়ে বেহাই পেতে চাইলৈ তা
হবে আৰু প্ৰবণনাৱই নামাঙ্গৰ।
আমাদেৱ মতো শিক্ষায় অনগ্ৰসৰ
একটি দেশে প্ৰতি বছৰ মাধ্যমিক ও
উচ্চ মাধ্যমিক পৰ্যায়ে যে বিপুল

সংঘৰ্ষ ছাত্র-ছাত্রী পৰীক্ষায় ফেল
কৰে তাদেৱ ভবিষ্যতেৰ কথাটিও
আমাদেৱ গভীৰভাৱে চিন্তা কৰে
দেখতে হবে।
উল্লেখ কৰা যেতে পাৰে যে,
অতীতেও এক বিষয়ে ফেল অথচ
দ্বিতীয় বিভাগে মাৰ্কস পাওয়া
শিক্ষার্থীকে সংশ্লিষ্ট বিষয়ে পৰীক্ষা
দেয়াৰ নিয়ম চালু ছিলো। প্ৰতিবেশী
ভাৱত ও পাকিস্তানে এখন পৰ্যন্ত এই
নিয়ম চালু আছে। আমাদেৱ দেশে
সেই নিয়ম পুনৰায় চালু কৰতে বাধা
কোথায় ?

—মোজহারুল হক (বাবুল)